

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 4 Μαΐου 2023
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 4 Μαΐου 2023

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 8123/23

Θέμα: Η διαφθορά ως εμπόδιο στην ανάπτυξη
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου (4 Μαΐου 2023)

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφθορά ως εμπόδιο στην ανάπτυξη, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 3946η σύνοδό του, που πραγματοποιήθηκε στις 4 Μαΐου 2023.

Η διαφθορά ως εμπόδιο στην ανάπτυξη

Συμπεράσματα του Συμβουλίου

1. Η διαφθορά είναι ένα σύνθετο και επίμονο πρόβλημα με κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις, καθώς και προεκτάσεις στον τομέα της ασφάλειας, το οποίο επηρεάζει όλες τις χώρες και περιοχές του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης της Ευρώπης. Ο αρνητικός αντίκτυπός της για την οικονομία εκτιμάται ότι είναι εννέα φορές μεγαλύτερος από την παγκόσμια επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια. Η διαφθορά διαβρώνει τη δημοκρατία, την εμπιστοσύνη στους θεσμούς, το κράτος δικαίου και την πραγμάτωση και άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Προκαλεί άλωση του κράτους, υπονομεύει την κρατική νομιμότητα, την είσπραξη φόρων και την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και στρεβλώνει τη λειτουργία των αγορών, εμποδίζοντας έτσι ουσιαστικά όλους τους τομείς βιώσιμης ανθρώπινης, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η διαφθορά συνιστά βασικό εμπόδιο για την εξάλειψη της φτώχειας, καθώς πλήττει περισσότερο τους φτωχούς και τα άτομα και τις ομάδες που βρίσκονται στις πλέον ευάλωτες καταστάσεις. Επιδεινώνει τις ανισότητες και πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες, τα κορίτσια και τα άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, η διαφθορά στηρίζει το οργανωμένο έγκλημα και έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ασφάλεια και τη σταθερότητα σε όλα τα επίπεδα. Για τους λόγους αυτούς, τόσο η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως ο Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης αριθ. 16, όσο και η νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη και ο μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας–Παγκόσμια Ευρώπη αντιμετωπίζουν τη διαφθορά ως εμπόδιο στη βιώσιμη ανάπτυξη.
2. Η πανδημία COVID-19 επέφερε περιορισμό των πόρων και επαναβεβαίωσε τη σημασία της αποτελεσματικής εποπτείας των δημόσιων δαπανών. Ο απρόκλητος και παράνομος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας συνέβαλε στην παγκόσμια επισιτιστική και ενεργειακή κρίση. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο σημειώνει την ολοένα και πιο επιτακτική ανάγκη να υιοθετηθεί μια προσέγγιση από το σύνολο των κυβερνήσεων για την καταπολέμηση της διαφθοράς, όποτε και όπου λαμβάνει χώρα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η στήριξη φτάνει σε όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη και χρησιμοποιείται με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

3. Το Συμβούλιο εκτιμά τη σημαντική συμβολή των υπηρεσιών της Επιτροπής και της ΕΥΕΔ στην καταπολέμηση της διαφθοράς μέσω της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Αυτό επιτυγχάνεται μεταξύ άλλων μέσω διμερών και περιφερειακών προγραμμάτων, στήριξης για τη βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, πολιτικών διαλόγων και διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες εταίρους και μέσω του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τις εν εξελίξει συζητήσεις σχετικά με άλλα πιθανά εργαλεία για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε παγκόσμιο επίπεδο.
4. Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς, η προώθηση δημοκρατικών αξιών και υψηλών προτύπων και η διασφάλιση χρηστής διακυβέρνησης και διαφάνειας αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συνεργασίας της ΕΕ και των κρατών μελών με όλες τις χώρες εταίρους και βασικές κατευθυντήριες αρχές της πρωτοβουλίας Global Gateway.
5. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η διαφθορά αποτελεί έναν από τους πλέον δαπανηρούς μη δασμολογικούς φραγμούς στο παγκόσμιο εμπόριο, ιδίως για τις χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μέσου εισοδήματος, και ένα από τα βασικά εμπόδια για τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος. Το εμπόριο και οι ιδιωτικές επενδύσεις μπορούν να ενισχύσουν τα κίνητρα για τη μείωση της διαφθοράς ενθαρρύνοντας ένα ανοικτό, βιώσιμο και βασιζόμενο σε κανόνες εμπορικό σύστημα, καθώς και καινοτόμες λύσεις χρηματοδότησης.
6. Το Συμβούλιο σημειώνει ότι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η φοροδιαφυγή και η διεθνής δωροδοκία συνιστούν σημαντικό μέρος των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών. Ως εκ τούτου, η επιβολή μεγαλύτερης διαφάνειας όσον αφορά την εταιρική ιδιοκτησία, η στήριξη των προσπαθειών εντοπισμού, δέσμευσης και ανάκτησης κλεμμένων περιουσιακών στοιχείων και η ενίσχυση των καθεστώτων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και η διαφάνεια ως προς την πραγματική κυριότητα και οι κανόνες όσον αφορά τα ασυμβίβαστα και τις συγκρούσεις συμφερόντων, την άσκηση πίεσης από ομάδες συμφερόντων και τη μεταπήδηση από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την καταπολέμηση της διαφθοράς.
7. Με βάση τα ανωτέρω, το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης μιας ισχυρής προοπτικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλες τις αναπτυξιακές προσπάθειες και σε αλληλοσυνδεόμενους τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η απασχόληση, η ενεργειακή ασφάλεια και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και σε πλαίσια όπου η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη και θεωρείται βασικό στοιχείο περιορισμού της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως συγκρούσεις και κρίσεις, προμήθειες, εξορυκτικές βιομηχανίες και έργα υποδομών μεγάλης κλίμακας.

8. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την πρόσφατη αξιολόγηση της στήριξης της ΕΕ προς το κράτος δικαίου και την καταπολέμηση της διαφθοράς στις χώρες εταίρους κατά την περίοδο 2010-2021, η οποία παρέχει μια επίκαιρη βάση για μια πιο φιλόδοξη και ολοκληρωμένη προσέγγιση της «Ομάδας Ευρώπη» για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Το Συμβούλιο σημειώνει ιδίως τις συστάσεις για την εκπόνηση ενός ενοποιημένου και ολοκληρωμένου πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς, το οποίο θα εντάσσεται σε όλους τους τομείς, και για τη βελτίωση της παρακολούθησης, της αξιολόγησης, της λογοδοσίας και της μάθησης. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η συνεκτίμηση στις πολιτικές των προσπαθειών για την καταπολέμηση της διαφθοράς μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών με τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ζωτικής σημασίας υπηρεσίες, τη μείωση των ανισοτήτων και την προώθηση υπεύθυνης και χωρίς αποκλεισμούς διακυβέρνησης.
9. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή και τον ύπατο εκπρόσωπο να υιοθετήσουν μια περισσότερο στρατηγική και ολοκληρωμένη προσέγγιση της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς ως εμποδίου στην εξάλειψη της φτώχειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει την ταχεία εκπόνηση και παροχή επικαιροποιημένων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς, η σύμβαση του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, η σύσταση του ΟΟΣΑ του 2021 για την περαιτέρω καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές και η σύσταση του ΟΟΣΑ του 2016 για τους φορείς αναπτυξιακής συνεργασίας σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου διαφθοράς, καθώς και άλλα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα, θα πρέπει να αποτελέσουν σημαντικά σημεία αναφοράς στο έργο αυτό.
10. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η προσέγγιση της ανάπτυξης που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, υπέρ της οποίας έχουν δεσμευτεί τόσο η ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη της, σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη και όπως κατοχυρώνεται στον κανονισμό για τον μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας–Παγκόσμια Ευρώπη. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει επίσης τη σημασία της εφαρμογής των αρχών της αποτελεσματικής αναπτυξιακής συνεργασίας, η οποία μπορεί να συμβάλει στη μείωση των πρακτικών διαφθοράς και στην ενίσχυση των δημόσιων θεσμών, μεταξύ άλλων μέσω της εμπειρογνωμοσύνης του δημόσιου τομέα, της ανάπτυξης ικανοτήτων, της τεχνικής βοήθειας και της ανταλλαγής γνώσεων.

11. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι οι ανανεωμένες προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς θα πρέπει να βασίζονται σε διάλογο που θα διέπεται από αμοιβαίο σεβασμό, σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων χωρίς αποκλεισμούς, στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην ισότητα των φύλων, εστιάζοντας παράλληλα στον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο με βάση ανάλυση της πολιτικής οικονομίας όσον αφορά τις τοπικές συνθήκες και τους βασικούς παράγοντες που οδηγούν στη διαφθορά. Επιπλέον, το Συμβούλιο υπογραμμίζει την ανάγκη να ενσωματωθούν τα διδάγματα που αντλήθηκαν από επιτυχείς προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλους τους τομείς εταιρικών σχέσεων, με βάση αποδεικτικά στοιχεία και βέλτιστες πρακτικές, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συνοχή των πολιτικών σε όλα τα επίπεδα και τον συντονισμό με τις στρατηγικές των κρατών μελών για την καταπολέμηση της διαφθοράς.
12. Το Συμβούλιο ενθαρρύνει τη χρήση καινοτόμων και αποτελεσματικών τεχνολογιών για την ενίσχυση της διαφάνειας και τη μείωση του κινδύνου διαφθοράς. Αυτό περιλαμβάνει προσπάθειες για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, μεταξύ άλλων μέσω της ενδυνάμωσης των πολιτών, της ανάπτυξης ψηφιακών, ανεξάρτητων και αυτόνομων εξωτερικών συστημάτων καταγγελίας δυσλειτουργιών, καθώς και συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων. Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να κλιμακωθούν κατά περίπτωση, διασφαλίζοντας παράλληλα την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή.
13. Το Συμβούλιο καλεί τις υπηρεσίες της Επιτροπής, την EYED και τα κράτη μέλη να συνεργαστούν στενότερα στο πνεύμα της «Ομάδας Ευρώπη» για την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και την καταπολέμηση της διαφθοράς ως εμποδίου στην ανάπτυξη, μεταξύ άλλων μέσω πρωτοβουλιών της «Ομάδας Ευρώπη», της Global Gateway και του ενισχυμένου πολιτικού διαλόγου με τις χώρες εταίρους. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο εκφράζει ιδίως την ικανοποίησή του για την παγκόσμια πρωτοβουλία «Ομάδα Ευρώπη για τη δημοκρατία», η οποία δίνει έμφαση στο κράτος δικαίου και τη λογοδοσία.
14. Επιπλέον, το Συμβούλιο καλεί τις υπηρεσίες της Επιτροπής, την EYED και τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων που αποκτώνται μέσω πρακτικών διαφθοράς. Απαιτούνται προσπάθειες για την αντιμετώπιση των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών στις χώρες προέλευσης, καθώς και στις χώρες διέλευσης και προορισμού. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τις εν εξελίξει εργασίες της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης σε σχέση με την καταπολέμηση της διαφθοράς και της πρωτοβουλίας της «Ομάδας Ευρώπη» για την παροχή στήριξης στην Αφρική με σκοπό την καταπολέμηση των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών και του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.
15. Το Συμβούλιο καλεί τις υπηρεσίες της Επιτροπής και την EYED να ενημερώνουν τακτικά το Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται, διασφαλίζοντας ότι οι υφιστάμενοι μηχανισμοί υποβολής εκθέσεων αποτυπώνουν τα μέτρα της ΕΕ που συμβάλλουν στη μείωση της διαφθοράς με την ευρεία έννοια.

16. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει τον καίριο ρόλο των δημόσιων οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των ανεξάρτητων ελεγκτικών οργάνων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των πολυμερών παραγόντων, των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δημοσιογράφων, των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος, των μέσων ενημέρωσης και των οντοτήτων του ιδιωτικού τομέα για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας έναντι της διαφθοράς και την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.
